

**Programmi
nimetus ja kestus**

Sisejulgeoleku suurendamine

aastateks 2019–2022

Tulemusvaldkond

siseturvalisus

**Tulemusvaldkonna
üldeesmärk**

„Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ üldesmärk on tagada, et Eesti inimesed tunneksid, et nad elavad vabas ja turvalises ühiskonnas, kus igaühe väärtus, kaasatus ja panus kogukonna turvalisusesse loovad ühe turvalisima riigi Euroopas. Nutikate, optimaalsete ja mõjusate lahendustega parandatakse elukeskkonda, vähendatakse ohtu elule, tervisele, varale ja põhiseaduslikule korrale ning tagatakse kiire ja asjatundlik abi.

**Programmi
eesmärk:**

Eesti sisejulgeolek on kindel ning seda ohustavad tegurid on teadvustatud ja maandatud.

**Vastutaja
(kaasvastutajad)¹**

Siseministeerium. Kaasvastutajad: Rahandusministeerium, Justiitsministeerium, Kaitseministeerium, Keskkonnaministeerium

Sisu lühikokkuvõte

Keskendutakse eeskätt põhiseadusliku korra kaitsele, Eesti Vabariigi vastu suunatud luure- ja õõnestustegevuse ennetamisele ning tõkestamisele, terrorismi tõkestamisele, terroriaktide ennetamisele, raske ja organiseeritud kuritegevuse ennetamisele ja tõkestamisele ning kiirreageerimisele.

Riigi sisejulgeolekut mõjutavad otseselt poliitilise süsteemi usaldusväärsus, majanduskeskkonna konkurentsivõimelisus, kriitilise infrastruktuuri vastupidavus, elukeskkonna ja küberruumi ohutus ning terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus.

Probleem alaeesmärgi täitmisel on erinevate tehniliste seadmete vananemine, erinevate ohtude mitmekesistumine, mis eeldab järjepidevat seadmete kaasajastamist, samas peab pidama silmas, et tehnika ei asenda alati inimest. Üks prioriteet on tugevdada vastuluure valdkonda. Edendatakse kiirreageerimise ja eriooperatsioonide võimekust. Võimekuste arendamiseks on vaja tõhusalt kasutada rahvusvahelisi koostöövõimalusi. Demineerimisvaldkonnas on oluline edendada võimekusi, mis tagaksid inimeste ohutuse demineerimistöö ja lõhkematerjalide transportimisel. Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses tuleb pöörata rohkem tähelepanu ühiskonda enim ohustavate kuritegude (inimkaubandus, küberkuritegevus, majanduskuriteod, korruptsioon, narkokuriteod ja terrorism) vastaste meetmete täiendamisele ja rakendamisele.

Juhtimiskorraldus

Programmi ajakohastatakse vajaduse korral kord aastas riigieelarve koostamise protsessi käigus, et tagada kooskõla riigi eelarvestrateegia ning riigi rahaliste võimalustega. Programmi kooskõlastavad programmi vastutaja ja kaasvastutajad ning selle kinnitab valdkonna eest vastutav minister pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist.

¹ Programm kooskõlastatakse ministeeriumitega, kes panustavad programmi rahaliselt või toetavate tegevustega (rahalised vahendid kajastatakse teiste tulemusvaldkondade raames), ning selle kinnitavad ministrid, kelle valdkonna ministeeriumid programmi rahaliselt panustavad.

Siseministeeriumi sisejulgeolekupoliitika asekanter koordineerib programmi elluviimist ja teostab järelevalvet programmi elluviimise üle.

Programmi elluviimises osaleval ministeeriumil tuleb igal aastal koostada oma vastutusalasse jäävate meetmete ja tegevuste rakendamise kohta tulemusaruanne ja esitada see hiljemalt iga aasta 1. veebruaril Siseministeeriumile. Siseministeerium koostab kokkuvõtte oma vastutusalasse jäävate meetmete ja tegevuste rakendamise kohta. Programmide aruanded on aluseks „Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ aruandele, mis koostatakse Siseministeeriumi koordineerimisel Vabariigi Valitsusele.

Programm avalikustatakse Siseministeeriumi kodulehel.

Sisukord

Hetkeolukorra analüüs.....	3
Programmi eesmärk ja mõõdikud	4
Kokkuvõtlik hinnang programmi täitmisele 2017. aastal	5
Meede 1: Põhiseadusliku korra tagamine.....	8
Meede 2: Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus	10
Meede 3: Demineerimis- ja CBRN valdkonna võimekus.....	13
Meede 4: Isikute ja objektide kaitse	15
Meede 5: Kiirreageerimine ja erioperatsioonid.....	16
Rahastamiskava	17
Lisa 1. Lisavajaduste taotluste nimekiri	18
Lisa 2. Dokumendis kasutatud lühendid	19

Hetkeolukorra analüüs

Riigi kohustus on süstemaatiliselt analüüsida Eesti julgeoleku vastu suunatud tegevust ning tuvastada õigusrikkumisi, mis võivad riigi julgeolekut ohustada. Eesti julgeolekukeskkonna parendamine eeldab keskendumist ennetustegevusele ning kõigi oluliste poolte kaasamist sisejulgeoleku planeerimisse.

Poliitilise süsteemi usaldusväärsus, majanduskeskkonna konkurentsivõimelisus, kriitilise infrastruktuuri vastupidavus, elukeskkonna ja küberruumi ohutus ning terrorismi- ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus on vaid väike osa omavahel tihedalt seotud valdkondadest, mis riigi sisejulgeolekut otseselt mõjutavad.

Venemaa Föderatsioon kasutab oma mõju säilitamise ning laiendamise olulise vahendina välisvene kogukondi. Venemaa julgeolekuteenistuste tähelepanu on suunatud Eesti poliitilisele, majandus-, riigikaitse ja teadusvaldkonna tegevustele ning rahvusvahelisele koostööle. Venemaa luureteenistuste huvid Eestis on riigi sise- ja välispoliitika, võimuvahetuse Eestis poliitikamaastikul, valimised, julgeolekuasutuste tegevus ning Eesti sõjaline võimekus.

Eesti on väikese siseturu ja avatud majandusega riik ning sõltub paratamatult partnerriikide majanduse tõusudest ja langustest. Venemaa Föderatsiooni majanduse ja poliitika tihe seotus võib kahjustada ka Eesti majandushuve. Seda juhul kui Vene kapital saavutab monopolise seisundi mõnes kaubavahetuse segmendis või olulise mõju mõnes strateegilises majandusharus. Venemaa Föderatsioon püüab säilitada Balti energiaturul oma mõju ning laiendada haaret Euroopas. Eesti iseseisva energiajulgeoleku säilitamiseks on vaja tagada energia ja põlevkivitööstuse töökindlus. Energiatarnete mitmekesistamiseks on vaja rajada veeldatud maagaasi terminal ning Eesti ja Soome vaheline torujuhe. Põhiseadusliku korra kaitse seisukohast on tähtis majanduslikult kaalukate riiklike otsuste läbipaistvus ning korruptiivsete huvide välistamine.

Riigi majandusjulgeolekut ohustav korruptsioon seondub põhiliselt suurt mõjujõudu omavate isikute ärihuvidega. Oluline on ennetada, tõkestada ja avastada korruptsioonijuhtumeid transiidi- ja logistika-, energeetika- ja keskkonnavaldkondades ning riigile olulise taristu arendamist puudutavates valdkondades. Samuti ohustab riigi julgeolekut õiguskaitseasutuste ja justiitsvaldkonna ametnike korruptsioon.

Korruptsioonikuritegudena kvalifitseeritud juhtumeid registreeriti võrreldes 2015. aastaga 39% rohkem. Enim suurenes ametialase võltsimise, altkäemaksu andmise ja vahendamisega seotud juhtumite registreerimine. Selle üheks põhjuseks võib olla kriminaalpolitsei ja prokuratuuri korraldatud tehnölevaatuste üle-eestiline uurimine, mille käigus avastati mitmeid ülevaatajaid, keda kahtlustati altkäemaksu võtmises ning dokumentide ja andmete ametialases võltsimises. Raske korruptsiooniga tegelesid mitmed vallavanemad, tehnölevaatuspunktide töötajad, Maanteeameti ametnikud jt.

Aktuaalsed on ka riigi ja kohaliku omavalitsuse üksustega seotud äriühingute ja sihtasutuste raha väärkasutamisest tulenevad ohud, kuna nendes asutustes toimuvad otsustusprotsessid ei ole nii avatud ja läbipaistvad kui riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustes. Jätkuvalt on aktuaalsed politiseerumisega kaasnevad ohud.

Üha kiirenev digitaaltehnoloogia kasutuselevõtt Eestis on võimaldanud viia küberruumi olulise osa ettevõtlusest, teabest ja kommunikatsioonist. Küberruumi globaalne seotus suurendab aga ka arvutikuritegevuse ohtu ja infosüsteemide haavatavust, sealhulgas ohtu riigi julgeolekule esmatähtsates valdkondades. Kuritegelikul eesmärgil arendatud tarkvara, nende

infokogumisvõime ja levitamise meetodid täiustuvad pidevalt ning muutuvad järjest varjatumaks, nutikamaks, kiiremaks ja mahukamaks.

Laste seksuaalne ärakasutamine internetis on jätkuvalt suur probleem. Enamik seksuaalkurjategijaid ei ole ühegi kuritegeliku võrgustiku liikmed ning üldjuhul tegutsevad üksi. Arvestades nende hulka ja ühiseid huve võib nende käitumises täheldada organiseeritud kuritegelikele gruppidele omast hierarhiat ning töövõtteid. Nad suhtlevad sarnast vaadete ja huvidega rühmadega küberruumis, kasutavad erinevaid anonüümsuse tagamise võtteid. Enamik Eesti noortest ei ole veebipõhiselt seksuaalset väärkohtlemist kogenud ja ei ole olnud ka ise seksuaalse suhtluse algatajateks. Oluline on aga märkida, et siiski on ligikaudu 20% noortest enda sõnul kogenud ühel või teisel moel seksuaalset väärkohtlemist internetis.²

Võimalik oht Eesti õigusriigi toimimisele on rahvusvaheliselt tegutseva organiseeritud kuritegevuse võimalik mõjuvõimu kasv ühiskonnas, sellega kaasnev korrupsioon ning selle imbumine poliitikasse, riigiametitesse ja majandusse.

Eesti elanike toetus äärmuslusele ja vägivaldsele ekstremismile on jätkuvalt väike. Siiski on üks suurematest riskidest siinsete elanike alaline viibimine Venemaa Föderatsiooni infoväljas. Vaenuliku propaganda kanalina on Venemaa Föderatsiooni riiklikult kontrollitaval meedial suur mõju. Venemaa arendab pidevalt välisriikidesse suunatud informatsioonilise mõjutustegevuse instrumente (uudisteagentuurid, telekanalid, internetimeedia, noorte kaasamine jms) ja nende rahastamine kasvab. Venemeelsed äärmusrühmitused Eestis on samas väikesearvulised ja marginaalsed.

Eestis on terrorismioht madal. Peame aga arvestama Euroopas ja mujal toimuvate relvastatud konfliktidega, äärmusluse levikuga ja plahvatuslikult kasvanud rändega, mis mõjutavad ka meie julgeolekut. Kahjuks on Eesti kodanikud sattunud terrorirünnaku ohvriks aga teistes riikides. Lisaks riigisisesele koostööle on terrorismivastaseks võitluseks vaja tõhustada ka rahvusvahelist koostööd. Terrorismi ennetamisel tuleb tähelepanu pöörata radikaliseerumise ennetamisele ning terrorismi rahastamise ja strateegiliste kaupade salakaubanduse tõkestamisele. Võimalike hädaolukordade lahendamiseks tuleb tagada vastav valmisolek, sealhulgas peab arvestama vajadusega kaitsta suure rünnakuriskiga objekte ja isikuid ning arendada erioperatsioonide võimekust.

Oluline on ka reageerimisvõimekus sündmustele, kus on vaja tegeleda paljude isikute elu, tervist või vara ähvardavate ohtude kõrvaldamisega. Lisaks lahingumoonast tuleneva plahvatusohu likvideerimisele on vaja reageerida pommikahtlustele, pommiähvardustele ja improviseeritud lõhkeseadeldistest tulenevale plahvatusohule. Samuti on vaja teha pommitehnilist kontrolli ning tagada valmisolek keemia- ja kiirgusohu kõrvaldamiseks.

Detailne hetkeolukord on kajastatud piiratud käibega dokumendis.

Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programmi eesmärk: Eesti sisejulgeolek on kindel ning seda ohustavad tegurid on teadvustatud ja maandatud.

Programmi mõõdikud sisalduvad piiratud käibega dokumendis.

² Justiitsministeerium. (2016). Laste ja Noorte seksuaalse väärkohtlemise leviku uuring. Kättesaadav Internetis: www.kriminaalpoliitika.ee/files/elfinder/dokumendid/raport.pdf

Kokkuvõtlik hinnang programmi täitmisele 2017. aastal

2017. aasta olulisimad suundumused, programmi eesmärkide saavutamine

- **Elanike osakaal, kes peavad terrorismi riigi peamiseks mureks oli Eestis 2%, kusjuures Euroopa Liidu keskmine näitaja oli 16% (2016. aastal vastavalt 3% ja 14%).** See võib tuleneda sellest, et Eestis on terrorismioht väike. Samas Euroopa Liidu tasandil on suurenenud nende Euroopa Liidu elanike osakaal, kes peavad terrorismi üheks olulisemaks teemaks, mille osas lahendusi leida (38 % vastajatest 2017. aastal ja 32% vastajatest 2016. aastal).
- **Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitlusega seoses ei saavutatud 2017. aastal kõiki soovitud sihttasemeid.** Rasketes varjatud kuritegudes prokuratuuri saadetud kriminaalasjade arv on kasvanud (2016. ja 2017. aastal vastavalt 133 ja 143). Rasketes varjatud kuritegudes kriminaalasjade arv, kus on arestitud kriminaaltulu, on aga vähenenud (2016. aastal 284 kriminaalasja ja 2017. aastal 187). Möödunud aastal tuvastati ka kriminaaltulu veidi vähem kui eelneval aastal (2016. ja 2017. aastal vastavalt 7,6 ja 7,2 mln euro ulatuses). Samas oli isikuid, kellelt kriminaaltulu ära võeti, rohkem. Suur osa kriminaalsest tulust tuvastati narkootikumidega ja rahapesuga seotud kuritegudes.

Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses tuleb rohkem täiendada ja võtta meetmeid ühiskonda enim ohustavate kuritegude vastu (nt inimkaubandus, küberkuritegevus, majanduskuriteod, korruptsioon, narkokuriteod, terrorism jne). Eestis tegutsevad jätkuvalt kuritegelikud ühendused, kes saavad tulu peamiselt narkootikumidest, ent ka maksukuritegudest, rahapesust ja kelmustest.
- **Demineerimis- ja CBRN-i valdkonna (keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumainega ning lõhkeainetega seotud ohu vähendamine) võimekus on sarnaselt eelmisele aastale ka 2017. aastal veidi paranenud.** Selle jaoks soetati vajalikke vahendeid EL Sisejulgeolekufondi ja riigieelarve vahenditest. Lahingumoonala/lõhkematerjalide väljakutsete ja kahjutuks tehtud lõhkekehade arv jäi võrreldes eelmise aastaga 2017. aastal samale tasemele. Plahvatustes hukkunute ja vigastatute arv oli jätkuvalt madal – vastavalt 0 ja 2 (2016. aastal 2 ja 8).

Ülevaade meetmete ja tegevuste elluviimisest

Olulisematest tegevustest 2017. aastal võib esile tõsta, et maikuus hinnati Euroopa Nõukogu inimkaubandusevastase konventsiooni ratifitseerimist. Kuigi üldiselt jäadi Eestis toimuvaga rahule, tõusetusid ametnike koolituse ja personali piisavuse küsimused. Inimkaubanduse vastane võitlus on Euroopa prioriteet ja jääb selleks, samaaegu on see oluline ka USA jaoks. Eesti vastuseid USA inimkaubanduse raportisse kasutatakse otsuste tegemisteks piirangute ja nõuete leevendamisel (nt viisad) või karmistamisel (lisakontrollid jms).

2017. aasta jaanuarist kehtima hakanud **kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise** direktiivi ülevõtmisega seotud muudatuste eesmärk oli tõhustada kriminaalse tulu konfiskeerimist. Näiteks hakatakse süüteoiga saadud vara hulka arvestama ka seda, mida on kuritegeliku päritolu varaga lisaks saadud või teenitud. Varasemaga võrreldes laieneb konfiskeeritava vara hulk.

Tugevnes eriüksuste koostööformaat Euroopa Liidus, ennekõike läbi toetusmehhanismide, mis aitavad võrgustiku kaudu suurendada kiirreageerimise võimekust Euroopa Liidus. Samuti aitab see suurendada liikmesriikide eriüksuste võimekust ning vajadusel osutada eriüksuste kaudu abi vajavale liikmesriigile kiiresti ja efektiivselt.

2017. aastal tõusid Eestis avalikkuse tähelepanu alla kaks suurt Eestit puudutanud rahapesujuhtumit varasemaist aastaist, kus Vene-Moldova ja Aserbaidžaaani rahapesuskeemi puhul liikusid kahtlased rahavood läbi Danske Banki Eesti filiaali. Viimaseil aastail on riskid vähenenud, ent endiselt on aastast idapoolsetest riikidest sadade miljonite eurode väärtuses kahtlasi ülekandeid, mille puhul raha tegelikku päritolu tuvastada ei õnnestu. Siseministeerium on teinud ettepanekud halduskonfiskeerimise võimaldamiseks teatud juhtudel, kui raha päritolu sidumine konkreetse eelkuriteoga võimalik ei ole (nt raha päritoluriigi koostöövalmiduse puudumise tõttu).

2017. aastal jõustus Eestis esimene kohtulahend, milles mõisteti kaks isikut süüdi terrorismi rahastamises.

Rahapesu on ühiskonnale kahjulik väga mitmel põhjusel. Näiteks käib rahapesuga enamasti kaasas maksude vältimine, mistõttu langeb ausatele ühiskonnaliikmetele suurem maksukoormus. Rahapesu kaudu rikastuvad kurjategijad alusetult, rahastatakse uusi kuritegusid ning peidetakse seniste kuritegude jälgi. Rahapesu suurendab korruptsiooniohtu, muudab asjasse segatud pangad ja riigid ebausaldusväärseks ning õõnestab üldiselt ühiskonna mainet. Seaduse tähtsamate muudatustena võib esile tuua pangakontode registri eelduste loomist.

Demineerimis- ja CBRN-i valdkonna (keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumainega ning lõhkeainetega seotud ohu vähendamine) võimekuse tõstmiseks soetati vajalikke vahendeid EL Sisejulgeolekufondi ja riigieelarve vahenditest. Käimas on ISF projektiga Põhja regiooni uue kompleksi (Pommigrupp-CBRN) ehitus, tsentraalse lõhkematerjalilao ehitus ja Põhja regiooni lõhkamiskoha ehituse ettevalmistööd. Samuti kinnitati Päästeameti juhtkonna poolt strateegia „Plahvatus- ja CBRN õnnetuste ohu vähendamise strateegia aastani 2025“. 2017. aastal valmis ja võeti kasutusele uus andmebaas DEMIS. PÄA Demineerimiskeskuse poolt panustati turvalisuse tagamisse Eesti Euroopa Liidu eesistumise läbiviimisel.

Euroopa Liidu sisejulgeoleku poliitika kontekstis võib 2017. aasta olulisemaks saavutuseks lugeda kokkulepe saavutamist Euroopa Liidu organiseeritud- ja raske kuritegevuse vastases võitluses. Järgnevat neljaks aastaks lepiti kokku horisontaalsetes prioriteetides, et võidelda senisest enam euroopa ülesete ohtudega, mis mõjutavad ka Eesti kuritegevuse vastast võitlust. Ühe olulise muudatusena tõusis esile ka kolmandate riikide senisest tugevam kaasamise vajadus. Võimalike väliste ohtude vähendamiseks on väga oluline tegevus kolmandates riikides ning nende negatiivsete mõjude vähendamine Euroopa Liidule. Näiteks ilmestab seda teemat Ukraina sisejulgeoleku olukorra teadvustamine ja sellega seotud kahjulike mõjude vähendamine tulevikus.

2019.–2022. aasta olulisimad ülesanded

- Tõhustatakse rahvusvahelist koostööd, et ennetada terrorismi ja radikaliseerumist.
- Ukraina sisejulgeoleku olukorra võimalike kahjulike mõjude vähendamiseks tuleb lähitulevikus keskenduda enam organiseeritud kuritegevuse vastasele võitlusele, sh ebaseadusliku relvakaubanduse tõkestamisele, integreeritud piirihalduse suurendamisele ja hübriidohtude vähendamisele.
- Vähendatakse personalivoolavust ja konkurentsi asutuste vahel – peab korrastama eriteenistujate palgapoliitikat ning tagama võrreldava palgataseme ja võimalikult stabiilse töökeskkonna, et oleks võimalik siseturvalisuse teenuseid pakkuda.
- Majanduskuritegevus ja julgeolek jäävad märksõnadeks kindlasti ka lähitulevikus. Tähtis eesmärk on kasvatada kriminaaltulu tuvastamise, äravõtmise ning

majanduskuritegude menetlemise suutlikkust. Politsei on majanduskuritegevust uurides üha enam minemas kaasusepõhiselt uurimiselt üle probleemi- ja analüüsipõhisele uurimisele. Rohkem tegeldakse kuritegevuse piiramisega probleemipõhiselt, milleks on omakorda vaja ettevõtjate sisendit. Uurimisvõimekuse tõhustamiseks on suurenenud vajadus majandusvaldkonna erialaspetsialistide järele.

- Eestis on 25 viimase aasta jooksul leitud üle 80 tuhande plahvatusohtliku lõhkekeha, mis teeb praktiliselt igale ruutmeetritele 2 leidu. Aja jooksul muutuvad lõhkekehad ohtlikumaks, samuti suurendavad hoogustunud ehitustegevus ja metsaraie võimalust lõhkematerjaliga kokku puutumiseks. Olemasolevate ressurssidega on demineerimiskeskus hetkel võimeline täitma ainult operatiivülesandeid (reageeritakse väljakutsetele/leidudele), ning puudub ressurss plaaniliste demineerimistööde läbiviimiseks (selle all mõeldakse rohkete leidudega maa-alade süsteemset läbiuurimist ja leitud lõhkekehade likvideerimist). Lähiaastatel on vaja suunata täiendavaid ressursse teadaolevate suuremate leiukohtade ohutuks tegemisele. Kõige suuremaks riskiks on kõrvaliste isikute sattumine lõhkamiskohtadele. Seetõttu on oluline rajada Eesti erinevates piirkondades ohutud ja selgelt tähistatud lõhkematerjali hävitamiskohad, mis aitavad plahvatusena kaasnevaid ohte vähendada.

Kõigi meetmete ülevaatlik kokkuvõte on esitatud piiratud käibega dokumendis.

Meede 1: Põhiseadusliku korra tagamine

Keskset tegevused on põhiseadusliku korra kaitsmine, riigi vastu suunatud luuretegevuse tõkestamine, riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitsmine, terrorismi ning selle toetamise tõkestamine, riigi julgeolekut ohustava korruptsiooni tõkestamine ning nende ülesannete täitmiseks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine.

Samuti rahvusvahelise koostöö tõhustamine, terrorismi ja radikaliseerumise ennetamine ning värbamise tõkestamine, riigi rahandussüsteemi ja majandusruumi kaitsmine ning rahvusvaheliste finantssanktsioonide riiklik korraldamine, rahvusvaheliste sanktsioonide rakendamine ja strateegiliste kaupade salakaubaveo tõkestamine ning rahapesuvastaste meetmete rakendamine.

Teised mõõdikud sisalduvad piiratud käibega dokumendis.

Tabel 1. Meetme mõõdik

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Allikas
Elanike osakaal, kes hindab Eesti valitsuse tegevust terrorismiga võitlemisel piisavaks.	-	-	58,5%	-	Kasvab	-	Kasvab	SiM

Võimekus 1: Põhiseadusliku korra tagamine

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik

1. Põhiseaduslik kord on kaitstud, sealhulgas on riigi vastu suunatud luuretegevust tõkestatud, riigisaladust ja salastatud välisteavet on kaitstud. Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: KAPO, PPA
Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgmine oluline tegevus (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi tegevusi).

Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid	Seosed
1.1. Uuendatud on riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse regulatsioon.	SiM, JUM, KAM	KAPO, PPA, VLA	2019	RE	

2. Tõkestatud on riigi julgeolekut ohustavat korruptsiooni. Kogutud ja töödeldud on vajalikku teavet. Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, KAPO, PPA
Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgmine oluline tegevus (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi tegevusi).

Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid	Seosed
2.1. Arendatud on riskianalüüsi metoodikat (arvestades ka erasektoris korruptsiooni avaldumist) ja regulaarselt on läbi viidud riskihindamist.	SiM	KAPO, PPA	2019–2020	RE	Korruptsiooni-vastane strateegia 2013–2020

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik

3. Rahapesu ja terrorismi rahastamist on tõkestatud. Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, RaM, JuM

<i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgmine oluline tegevus (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi tegevusi).</i>				
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
3.1. Täpsustatud on rahapesu regulatsiooni, samuti saavutatud õigussüsteemi suurem kooskõla Viini, Palermo ja Varssavi konventsiooniga.	SiM	RaM, JuM	2020	RE
Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik				
4. Tagatud on tõhus järelevalve rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse järgi kohustatud subjektide üle ning nende teadlikkuse tõstmine.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PPA			
5. Tõhustatakse terrorismi ennetamist, tuvastamist ja tõkestamist	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, KAPO, PPA, JUM, RAM <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgmised olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi tegevusi).</i> Oodatava tulemuse saavutamiseks on vajalik lisavajadus A: Terrorismi ja raskete kuritegude ennetamise ja avastamise võimekuse suurendamine – reisijate broneeringuinfo üksuse (Passenger information unit) moodustamine.			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
5.1. Uuendatud on regulatsioone terrorismi rahastamise tuvastamiseks, vahendite kinnipidamiseks ja arestimiseks.	SiM	RaM, JuM, PPA, KAPO	2019–2022	RE
5.2. Analüüsitud ja arendatud on terrorismivastast võitlust. Tagatud on terrorismivastast võitlust toetav õiguskeskond (sh andmevahetuse ja piirilese meetme puudutava regulatsiooni arendus) ning arendatud on rahvusvahelist koostööd.	SiM	JUM, PPA, KAPO	2019–2022	RE
5.3. Uuendatud on elektroonilise side andmete töötlemist ja säilitamist reguleerivad õigusaktid.	JuM	SiM, KAM, MKM	2019	RE

Meede 2: Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus

Meetme eesmärk: Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastasel võitlusel täiendatakse ja rakendatakse meetmeid ühiskonda enim ohustavate kuritegude (inimkaubandus, küberkuritegevus, majanduskuriteod, korruptsioon, uimastid ning terrorism) suhtes.

Tabel 2. Meetme mõõdikud

	2014	2015 (tegelik)	2016 (tegelik)	2017 (tegelik)	2018	2019	2020	Allikas
Rasketes varjatud kuritegudes prokuratuuri saadetud kriminaalasjade arv	125	Kasvab (121)	Kasvab (133)	Kasvab (143)	Kasvab	Kasvab	Kasvab	PPA
Rasketes varjatud kuritegudes kriminaalasjade arv, kus on arestitud kriminaaltulu.	185	Kasvab (176)	Kasvab (284)	Kasvab (175)	Kasvab	Kasvab	Kasvab	PPA
Kriminaaltulu arestimise maht prioriteetsetes kuritegudes	2579338	Kasvab (3 018 000)	Kasvab (7 577 448)	Kasvab (7203225)	Kasvab	Kasvab	Kasvab	PPA

Olulised probleemid

Puuduvad konkreetsed sisejulgeolekut tagavate asutuste koostöö põhimõtted ning terviklik kriminaalluure süsteem, millega tagatakse teabevahetus ja -hange riiklikul tasandil.

Keskkriminaalpolitsei olukorrapilt ei ole terviklik. Puudulik on kriminaalmenetluse-eelne teabekogumine (õiguslikud küsimused), mis võimaldaks teha kindlaks kuritegelikus maailmas toimuvat ning seada seeläbi eesmärged ja tööülesandeid kriminaalpolitsei allüksustele.

Kuritegevus on jätkuvalt tulus, kriminaaltulu konfiskeerimise ning raskete majanduskuritegude avastamise ja uurimise võimekust on vaja arendada, samuti puudub terviklik ülevaade, kui suurt hulka finantsvahendeid kasutab organiseeritud kuritegevus Eestis ning kui palju on kuritegelik raha imbunud seaduslikku ettevõtlusesse.

Kriminaalluure tehniline võimekus on ebapiisav.

Piiratud on võimekus avastada, menetleda ja uurida küberkuritegusid, samuti küberkriminalistika võimekus.

Võimekus 1: Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemine

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik

1. Vähenenud on organiseeritud kuritegelikes ühendustes ja gruppides tegutsevate inimeste arv.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PPA
--	--

2. Vähenenud on Eesti kasutamine rahapesu transiidiriigina ning kuritegelikul teel saadud raha suunamine seaduslikku ettevõtlusesse.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PPA			
3. Õiguskaitseasutuste tegevus organiseeritud salakaubanduse vastases võitluses on muutunud tõhusamaks.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PPA, MTA			
4. Vähenenud on nõudlus ja pakkumine narkootikumide ja psühhotroopsete ainete järele.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PPA, SKA, SOM <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgmised olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi tegevusi).</i>			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
4.1. Tagatud on regulaarne tehniliste seadmete kaasajastamine ja personali väljaõppe korraldamine ning IKT süsteemide omavaheline liidestatus ja koostalitlusvõime (sealhulgas ministeeriumide valitsemisalade üleselt) arendamine.	SiM	PPA, SKA	2019–2022	RE
Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik				
5. Tõstetud on kriminaaltulu tuvastamise ja arestimise ning majanduskuritegevusvastase võitluse võimekust. Tagatud on õiguskaitseasutuste võimekus avastada ja menetleda keerukamaid majanduskuritegevusi.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PPA, RaM, JuM			
6. Menetlemine on muudetud tõhusamaks.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PPA, KAPO, JuM (Riigiprokuratuur) <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgmised olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi tegevusi).</i>			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
6.1. Viiakse läbi kriminaalmenetluse revisjon.	JuM		2020	RE
Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik				
7. Tagatud on raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks ja kriminaalmenetluse tõhusaks läbiviimiseks vajalikud tehnilised seadmed, vahendid ja IKT süsteemid ning nende kaasajastamine, personal ja väljaõpe ning nende pidev arendamine.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PPA, JuM (EKEI) <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgmised olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi tegevusi).</i>			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
7.1. Tagatud on investeeringud jälitustegevuseks vajalike sõidukite soetamiseks*, sündmuskohal teenistujate turvalisuse tagamiseks, kriminaalmenetluse eririistvara soetamiseks, kriminalistide tööks vajalike vahendite soetamiseks ning kriminaalmenetlust toetavate IKT süsteemide arendusteks.	SiM	PPA	2019–2022	RE, *välisvahendid: ISF
7.2. Arendatakse kohtuekspertiisi ja kriminalistika võimekust.	SiM, JuM	PPA, EKEI	2019–2022	RE

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik					
8. Rakendatud on sisejulgeolekut tagavate asutuste vahelise koostöö põhimõtted ning terviklik kriminaalluure süsteem, millega on tagatud tõhus kriminaalteabe vahetus riiklikul tasandil.		Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PPA <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgnevad olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi täiendavaid tegevusi).</i>			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid	
8.1. Kriminaal- ja jälitusteavet puudutavaid süsteeme ja nende koostalitlusvõimet on parendatud.	PPA		2019–2022	RE, osaliselt välisvahendid: ISF, lisavajadus D	
Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik					
9. Tagatud on õiguskaitseasutuste võimekus avastada ja menetleda küberkuritegusid		Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PPA <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgnevad olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi täiendavaid tegevusi).</i>			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid	Seosed
9.1. Elanikke on teavitatud küberkuritegevusega seonduvatest ohtudest.	SiM	PPA	2019–2022	RE; välisvahendid;	
9.2. Rakendatud on küberkuritegevusvastase võitlemise tegevuskava.	SiM	PPA	2019–2022	RE; välisvahendid; lisavajadus B	Vägi- valla enne- tamise stra- teegia 2015– 2020
9.3. Suurendatud on laste turvalisust Internetis.	PPA		2019–2022	RE; välisvahendid; lisavajadus A	

Meede 3: Demineerimis- ja CBRN valdkonna võimekus

Meetme eesmärk: Demineerimis- ja CBRN valdkonna võimekus on suurenenud.

Tabel 3. Meetme mõõdikud

	2014	2015 (tegelik)	2016 (tegelik)	2017 (tegelik)	2018	2019	2020	Allikas
Plahvatustes hukkunute ja vigastatute arv	0/6	0 / < 5 (1/6)	0 / < 5 (2/8)	0 / < 5 (0/2)	0 / < 5	0 / < 5	0 / < 5	PäA
Lõhkekeha või lõhkeseadeldise plahvatuste arv	4	< 10 (6)	< 9 (5)	< 8 (3)	< 7	< 6	< 5	PäA
Pommigrupid tagavad demineerijate sündmuskohale jõudmise igasse Eesti paika 90 minuti jooksul (saarte puhul lisandub transpordiliigist sõltuv aeg).	Tagatud	Tagatud (Tagatud)	Tagatud (Tagatud)	Tagatud (Tagatud)	Tagatud	Tagatud	Tagatud	PäA
CBRN valdkonna võimekus Eestis	Väike	Väike (Väike)	Väike (Suurenes)	Suureneb (Suurenes)	Suureneb	Suureneb	Suureneb	SiM

Olulised probleemid

Demineerimis- ja CBRN valdkond on reageerimise mõttes riiklikult killustunud. Demineerimis- ja CBRN valdkonna varustuse ja tehnika soetamine on puudulik, kuna valdkonna arendamine ei ole olnud jätkusuutlik (suuremad investeeringud on põhinenud ühekordsetel investeeringutel või USA valitsusasutuste toetusel), samuti ei arvestata varustuse ja tehnika elukaarega.

Eestis on CBRN sündmusele reageerimiseks vajalikud erivõimekused jaotunud erinevate ametkondade vahel, seetõttu on vaja parendada ametkondadeülest koostööd ning tehnika riskasutuse võimalikkust.

Praegune demineerimiskeskuse asukoht on valdkonda ja tööiseloому arvestades selleks ebasobivas kohas linna keskel, samuti puudub Eestis eraldi keemia- ja kiirgusohu kõrvaldamise ja demineerimiskompleks. Samuti ei ole piisavalt personaalseid isikukaitsevahendeid (kaitseülikonnad, maskid) ning teadlikkus vahendite kasutamisest ja kogemus on väiksed.

Demineerimistöö tõhusamaks ja ohutumaks muutmiseks on vaja väiksemaid mehitamata lennudevahendeid ehk UAV-sid.

Demineerimisvaldkonnas on oluline tagada piisaval hulgal heade kutseoskustega töötajate olemasolu ning demineerimismeeskondade piisav isikkoosseis ja ekspertide olemasolu valdkonna arendamiseks ja väljaõppeks. Samuti ei õpetata seda eriala üheski koolis.

Võimekus 1: Demineerimise võimekuse tagamine

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik				
1. Pommigrupid tagavad demineerijate sündmuskohale jõudmise igasse Eesti paika 90 minuti jooksul (saarte puhul lisandub transpordi-liigist sõltuv aeg).	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PÄA Oodatava tulemuse saavutamiseks on vajalik lisavajadus E: demineerimisohutuse suurendamine			
2. Demineerimismeeskondade isikkoosseisude suurus on demineerimistöö ohutuks läbiviimiseks piisav. Samuti on valdkonnas loodud ekspertide ametikohad teenuste arendamiseks ja personali väljaõppeks.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PÄA, KAPO, PPA Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgnevad olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi täiendavaid tegevusi).			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
2.1. Jätkatud on regulaarse väljaõppega, et parandada koostööd eriüksustega ja suurendada riiklikku reageerimisvõimekust.	SiM	PÄA, KAPO, PPA	2018–2020	RE
2.2. Soetatud on personaalseid isikukaitsevahendeid*, uued pommiülkonnad, pommirobotid ning läbi on viidud koolitusi. Analüüsitud on UAV-de kasutusele võtmise võimalusi.	SiM	PÄA	2018–2020	RE; osaliselt välisvahendid: ISF; lisa-vajadus F
2.3. Parendatud on demineerijate töötingimusi, samuti on rajatud EOD ja CBRN tarbeks kompleks.	SiM	PÄA	2020	Välisvahendid: ISF

Võimekus 2: CBRN võimekuse tagamine

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik				
1. CBRN valdkonna võimekus Eestis on suurenenud: CBRN valdkonnas on Eestis moodustatud õõpäevaringne reageerimisvõimekus, sealhulgas võimaldatakse varustuse ja tehnika ristkasutust, ning on määratud nimetatud valdkonna juhtivasutus (riiklik kontaktpunkt).	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PÄA Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgnevad olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi täiendavaid tegevusi).			
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
1.1. Loodud on pikaajaline planeerimissüsteem demineerimis- ning CBRN valdkonna tehnika ja varustuse uuendamiseks ning tagatud on süsteemne lähenemine parimate praktikate üle võtmiseks, et demineerimisvõimekust suurendada. Riiklikult ja süsteemselt on hinnatud demineerimis- ning CBRN valdkonna tehnika ja varustuse vajadust koos varustuse elukaare arvestusega, mis on	SiM	PÄA	2019–2021	„Riigikaitse arengukava 2017–2026“

alus pikaajalisele planeerimisele ja soetamisele.

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik				
2. Tagatud on sujuv koostöö ja selge asutuste vaheline rollijaotus kiirgusohuga seotud õnnetuste korral. Suurendatud on asutuste võimekust reageerida kiirgusohuga seotud õnnetustele.		Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PÄA, KeM (KA), AS A.L.A.R.A <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgnevad olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi täiendavaid tegevusi).</i>		
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid
2.1. Koostöös on tagatud ööpäevaringne reageerimisvõimekus. (Päästeameti ja Keskkonnaameti puhul tehakse seda pidevalt, AS A.L.A.R.A. loob vastava võimekuse 2018. aastal).	PÄA, KeM (KA), AS A.L.A.R.A	.	2019 – 2020	RE
2.2. Sisejulgeolekufondi vahenditega on uuendatud kiirgusohust varajase hoiatamise süsteemi tarkvara, seadmeid ja sidesüsteeme.	KAM	KeM	2019 – 2020	välis-vahendid: ISF

Meede 4: Isikute ja objektide kaitse

Tagatakse riiklike institutsioonide valvamise võimekus, valvates objekte ja osutades isikukaitset.

Tabel 4. Meetme mõõdik

	2014	2015 (tegelik)	2016 (tegelik)	2017 (tegelik)	2018	2019	2020	Allikas
Kaitstavate isikute või objektide vastu suunatud ründed on tõrjutud	100%	100% (100%)	100% (100%)	100% (100%)	100%	100%	100%	SiM

Detailsed tegevused sisalduvad piiratud käibega dokumendis.

Meede 5: Kiirreageerimine ja erioperatsioonid

Rakendatakse tegevusi, mis võimaldavad kiire reageerimise erioperatsioonide tegemiseks üle Eesti ja tagavad valmisoleku tulla toime massirahutustega.

Mõõdik sisaldub piiratud käibega dokumendis.

Võimekus 1: Kiirreageerimine ja erioperatsioonide läbiviimine

Võimekuse oodatav tulemus või selle saavutamiseks vajalik					
1. Tagatud on valmisolek teostada 24/7 eriettevalmistust või erivarustust nõudvad politseitaktikalisi tegevusi.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: PPA				
2. Kiirreageerimise ja erioperatsioonide võimekus on kasvanud.	Oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada: SiM, PPA <i>Oodatava tulemuse saavutamiseks on programmi tasandil kokku lepitud järgnevad olulised tegevused (asutuste tasandil võidakse ellu viia ka teisi täiendavaid tegevusi).</i>				
Olulised tegevused	Vastutaja	Kaas-vastutaja	Aasta	Vahendid	Seosed
2.1. Kiirreageerimisevõimekuse tõstmiseks on viidud ellu tegevuskava politsei kiirreageerimise-võimekuse suurendamiseks.	SiM	PPA	2019–2021	RE	„Riigikaitse arengukava 2017–2026“

Detailsed tegevused sisalduvad piiratud käibega dokumendis.

Rahastamiskava

Tabel 3. Programmi „Sisejulgeoleku suurendamine“ olemasolev eelarve aastate kaupa (eurodes)

	2019	2020	2021	2022	KOKKU
Meede 1: Põhiseadusliku korra tagamine	30 582 166	31 035 470	30 278 494	30 653 783	122 549 912
Meede 2: Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus	37 834 677	38 132 011	38 252 746	38 955 112	153 174 546
Meede 3: Demineerimis- ja CBRN valdkonna võimekus	3 524 327	3 525 229	3 448 651	3 601 089	14 099 296
Meede 4: Isikute ja objektide kaitse	8 646 116	9 027 366	8 858 671	8 816 276	35 348 430
Meede 5: Kiirreageerimine ja erioperatsioonid	4 387 863	4 378 453	4 372 828	4 397 658	17 536 802
Kokku	84 975 148	86 098 529	85 211 391	86 423 918	342 708 986

Tabel kajastab riigi eelarvestrateegias aastateks 2019–2022 siseturvalisuse valdkonnale kavandatud eelarve programmi „Sisejulgeoleku suurendamine“ osa. See ei ole aga piisav, et saavutada kõik arengukava eesmärgid. Puuduvate vahendite kohta on esitatud lisataotlused riigi eelarvestrateegia koostamise ajal.

Kuna 2019. aasta riigieelarveseadus võetakse Riigikogus vastu 2018. aasta lõpus, siis ei ole käesolevas tabelis esitatud olemasoleva eelarve numbrid lõplikud ning võivad eelarvemenetlemise ajal muutuda.

STAK-i programmi toetavaid tegevusi ja ressursse kajastatakse teistes arengudokumentides täpsemalt dokumendi koostaja otsusel.

Lisa 1. Lisavajaduste taotluste nimekiri

Tabel 4. Programmi „Sisejulgeoleku suurendamine“ lisavajaduste taotluste nimekiri

Meede 1: Põhiseadusliku korra tagamine	2019	2020	2021	2022	KOKKU
A. Terrorismi ja raskete kuritegude ennetamise ja avastamise võimekuse suurendamine – reisijate broneeringuinfo üksuse (Passenger information unit) moodustamine	105 000	165 000	158 000	158 000	586 000
Meede 2: Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus					
B. Majandus- ja küberkuritegude uurimisvõimekuse tugevdamine (eeldus riigitulude suurendamiseks)	647 000	927 000	1 001 000	1 084 000	3 659 000
C. Muu PPA RS lisataotlus	627 000	940 000	1 271 000	1 618 000	4 456 000
D. Jälitustegevuse võimekuse tõstmine (RS)	0	14 000	14 000	0	28 000
Meede 3: Demineerimis- ja CBRN valdkonna võimekus					
E. Demineerimisohutuse suurendamine	733 000	629 000	633 000	1 047 000	3 042 000
Üldkulud, sealhulgas palgatõus, IKT, varade elutsükli põhine uuendamine jm.	2 053 576	4 930 101	8 047 324	11 235 026	26 266 027
Kokku	4 165 576	7 605 101	11 124 324	15 142 026	38 037 027

Lisa 2. Dokumendis kasutatud lühendid

EKEI – Eesti Kohtuekspertiisi Instituut

EMTA – Eesti Maksu- ja Tolliamet

ISF – Internal Security Fund (Sisejulgeolekufond)

JuM – Justiitsministeerium

K – kriitiline lisavajadus. Kriitilised lisavajadused on järjestatud programmide üleselt vastavalt prioriteetsusele. Need mõjutavad oluliselt “Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ ja „Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2015–2019“ eesmärkide saavutamist.

KaM – Kaitseministeerium

KAPO – Kaitsepolitseiamet

PPA – Politsei- ja Piirivalveamet

PäA – Päästeamet

RaM – Rahandusministeerium

RE – tegevuse elluviimiseks on riigieelarves vahendid olemas

SiM – Siseministeerium

SKA – Sisekaitseakadeemia

SMIT – Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus